

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Denar pa papir.

(Konec.)

Odkar se vtika država v vse naše očitno življenje, dobiva zmerom več potreb in za te ji je treba denarja. Njega vleče iz davkov in da si so le-ti veliki, vse eno še ne zasegajo za vse potrebe, kar jih ima država.

Kaj si torej hoče? Jezero in jezero gobcev in gobčkov sega po nje vimenu in čem manj je v njem, tem več ji prizadejo sile. Hoče ali noče, kje kako se jih mora otresti in ker nima več sama mleka za nje, išče ga na posodo — država dela dolgé. Denar iz papirja je tak dolg in sedaj se ga za celih 400 milijonov pomíče po svetu.

Državni denar iz papirja, „staatsnote“, glasi se na 1 gld., potem na 5 in na 50 gld. Podlage ta denar nima. Na njem stojé le besede, da ga vzame c. kr. davkarija za 1, 5 ali 50 gld. na mestu srebra. To je vsa podlaga tega denarja. Če gre za pravo, so mu tedaj davki podlaga.

Pri nas se jemlje in izdaja ta denar brez vsega premišljevanja, saj ga vzame tudi c. kr. davkarija. Va-njo pa znosimo itak skorej ves denar, kar ga imamo, tedaj nam je lahko vse eno, kak da je. Drugače pa je to pri drugih državah. Tam imajo druge davkarije, le-te pa so izbirljive. Nič jim ga ne vzamó kar tako in naravno je po takem, da ga tudi ljudje v drugih državah ne jemljó radi, vsaj ne brez vsega odškodovanja. Tudi pri tem denarju pride zato agio ali nadavek na vrsto. Le-ta pa boli njega, ki ga mora dati.

Vsled tega je s tem denarjem prava sitnoba, čeprav ne rečemo, da ni dober in sedaj še tudi ni strahú, da pride ob veljavo. Dokler še tekó davki, še že ide, kaj pa, ko bi kedaj kje kako zastali? Kakor bi pihnil, zginili so tudi ti denarji. Brez vse podlage so, nihče bi ne dal za-nje beliča, naj bi jih še človek toliko imel.

To vedó ljudje po svetu in zato nima zunaj cesarstva tega denarja nihče rad. Vseh 400 milijonov bode tedaj brž ko ne pri nas, v našem cesarstvu. Vsa nezgoda bi pa po takem le nas zadela, ko bi déla kedaj država ta denar iz veljave. Sedaj tudi za to še ni strahú. Predno bi to država storila, napela bode še vse žile, da bi tako nezgodo odvrnila od sebe.

Isto se vidi že tudi iz tega, kako sedanja vlada postopa z državnim denarjem. Kar stoji grof Taaffe na krmilu in kar ima dr. pl. Dunajevski drž. denar v rokah, gleda se z vso srkbjo na to, da ne izda država več, kakor prejme denarja. Doslej še ni imela sreče, da bi bila to dosegla. Pač je bila lani že blizu in letos bilo bi še le malo primanjkovalo, ko bi ne bilo strahú, da počí — puška. Ta strah je kriv, da bode letos za kacih 66 milijonov premalo denarja v drž. blagajnah.

Malo to ni, vendar pa ima še država zmeraj toliko „kredita“, to je zaupanja pri denarnih možéh, da ji dajo toliko in še več na posodo, ako potrka na njih vrata. Da pride torej država že kmalu „na bobenj“, za to še sedaj ni strahú, vendar pa je treba, da ona varčuje, kar in kjer se da.

Za to si prizadeva sedanja vlada tudi v resnici veliko ali kar enkrat živi, to se ne more vkončati v kratkih letih in prejšnje vlade, liberalne od pet do glave, bile so spravile toliko „spačkov“ na svitlo, to se pravi novih naprav, ki žró leto na leto veliko denarja, a človek jim ne ve prav uzroka, čemu da so na svetu.

Take naprave pa je veliko lažje poklicati na svitlo, kakor pa jih odpraviti. V oni dobi je nastala dolga vrsta novih uradov in ti stanejo veliko denarja a izmed starih, poprejšnjih vam za to le enega ni zmanjkalo. Poleg starih zalaga še torej država nove in je to najhujše, da države za to niso le za ped na bolje spravili. Težko tedaj, da bi bilo vseh potreba.

Uno leto je drž. zbor izvolil poseben od-

bor ter mu je sitno delo naložil, naj prevdarja, kje da bi se dalo kaj prihraniti v drž. stroških. Doslej pa še nismo zapazili sledu njegovega dela, vendar pa klice že veliko število državnega denarja iz papirja dovolj, da je državi sila treba biti varčni.

Državni zbor, njegova sestava in pravice.

(Dalje.)

Ako razdelimo vse poslance po gori omejenih štirih skupinah, dobimo te-le številk: Veliko posestvo pošilja na Dunaj 85 zastopnikov, mesta in trgi 115, trgovinske zbornice 22, kmečke občine pa 131. Akoravno je v Avstriji kmetov največ, imajo le 16 poslancev več kakor mestjani in tržani. Vsi drugi stanovi imajo skupaj 222 zastopnikov, torej veliko več, kakor kmečke občine.

To prihaja od tod, ker ima pri drugih stanovih vsak poseben volilec, ki le 5 fl. davka plačuje, pravico voliti poslanca neposredno, kmečki posestniki pa morajo voliti le posredno t. j. morajo voliti še le volilne može, kateri potem gredo volit poslanca. Na 500 kmečkih posestnikov pride samo eden volilen mož. Občina, ki plačuje n. pr. 2000 gld. davka, nima tukaj večje pravice, kakor eden sam tržan ali meščan, ki plačuje le 5 gld. Vsakdo vidi, da tukaj pravice niso enakomerno razdeljene bremenom.

Ali vsaka dobra stvar more imeti napake, te se morajo pa popraviti. Tako je tudi z volilno postavo. Naši možje se napirajo na to, da bi popravili to postavo na korist kmečkim občinam. Kmetje torej, ki svoje može volijo, sami sebe podpirajo. Volitve, v katerih si kmečki posestniki izbirajo volilnih mož, imenujejo se prvotne volitve. Da so volilni možje vrli in zanesljivi, za to morajo skrbeti prvotni volileci.

Volijo se poslanci na 6 let. Ko se prvokrat v tej šestletni dobi snidejo na Dunaju, zberejo se v cesarski prestolni dvorani. Na desno pred prestol se vstopijo udje gosposke zbornice, na levo pa udje spodnje hiše. Cesar pridejo obdani od nadvojvodov in ministrov se vsedejo na prestol ter berejo prestolni govor. V njem se navadno pohvalno izrečejo o delavnosti zbora v pretekli dobi, ter naznanijo, kak posel čaka poslance v novi dobi. V času pa se prestolni govor predbere v zbornici in to po ministru. Vendar pa mora govor podpisan biti od cesarja.

Od kraja je najstarejši poslanec predsednik zboru. Zatem se potrdijo volitve posameznih poslancev. To se zgodi ali kmalu v zboru, ali pa se zadeva izroči posebnemu odboru, ki se imenuje „legitimacijski“ odbor.

Zbirajo se poslanci v lepi novi hiši, katera se je postavila l. 1883. Deli se ta palača

v dva glavna dela. Na eni strani je gosposka zbornica, na drugi pa zbornica poslancev. Razven dveh velikih dvoran, odločenih za javne seje, je v njej še tudi mnogo manjših, kjer se shajajo razni odbori, klubi itd., ali kjer imajo pisarne, knjižnice itd.

Ko se volitve poslancev potrdijo, voli se predsednik in dva podpredsednika. Ti trije sedsedejo potem prirejene jim sedeže. Sedež predsednika je v sredi. Temu nasproti pa so sedeži poslancev v polukrogu; zadnji so višji od prvih. Med predsednikovo mizo in med sedeži poslancev je miza „stenografov“ za osem oseb. Ti sproti zapisujejo vse, kar se v zboru govori. Ono, kar so zapisali, se potem prepiše in tiska. ter se zove „stenografični“ zapisnik. Ob desnici predsednika sedijo v zbornici Slovani: Slovenci, Čehi in Poljaki. Proti levisi predsednika sedijo liberalci, t. j. oni, ki bi drugim le gospodovali radi, ne pa, da bi enaki bili z drugimi. K njim spada veliko Nemcev, Judov, pa tudi slovanskih odpadnikov. Vsi so večidel nasprotniki svete katoliške cerkve in Slovanov. Med temi so tudi poslanci iz naših mest in trgov, n. pr. Ausserer, Foregger itd. Nekako v sredi med desničarji in levičarji pa sedijo „konservativni“ Nemci, t. j. taki, ki hočejo, naj imajo v Avstriji vsi narodi enake pravice, naj se pa tudi katoliški cerkvi da in pusti, kar je njenega. Konservativni Nemci in Slovani imajo zdaj v državnem zboru večino proti liberalcem. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Redkev, okusna hrana.

Dobra je redkev, pa tudi zdrava, zato jo ima rad gospod na mizi, pa tudi kmet, se vé, da to le v pravi meri in le bolj za priboljšek drugi, tečniši jedi.

Pri nas ni ne vrta, da je nima in največkrat tudi v obeh vrstah, v katerih je redkev za rabo. Redkve je namreč dvoje vrst, letna in zimska. Prva se povžije po letu, druga pa po zimi in ker je lahko obojno sejati, zato se ona tudi že povsodi nahaja v obeh vrstah.

Zemlja, v katero češ saditi redkev, mora biti rahla in delati ti jo je treba precej globoko, kajti redkev rine svoje korenine precej globoko v prst. Da ljubi zemljo mokro, vendar pa toplo lego, tega se je prepričala že vsaka gospodinja, ako je videla, da ji je katero leto redkev dobro ugodila, drugo leto pa ne tako. Lahko je videla, zakaj je bilo tako eno in zakaj drugače drugo leto.

Gnoja, posebno svežega ni dobro spravljati na gredo, na katero češ kmalu redkev saditi, kajti korenje redkve bilo bi le grenko in kosmato še po vrhu. Ne eno pa ne drugo

ne ugaja. Ako je zemlja izpita, pa vendar tudi redkev ne stori, na taki je treba tekočega gnoja ali pa z gnojem, ki obstoji največ iz koščenega prahu. To je dobro, če zapomni gospodinja.

Čas, da spraviš seme v zemljo, ravna se potem, kedaj češ imeti redkev za vžitek. Poletna se vsadi sredi meseca aprila, zimska pa meseca junija. Letno lahko sadiš še precej gošto, zimsko pa le kacij 30 cm. drugo od druge. Izgaja se to z motiko, z njo narediš kake 3 cm. globoko jamico ter vsadiš va-njo po dvoje ali troje semen. Ko bi bila zemlja suha, kedar bi sadil, treba bi bilo sadikam zaliti. Kedar je seme pognalo ter so mlade rastlinice že prebolele svojo prvo bolezen — bolhe, vzameš lahko slabše iz zemlje ter pustiš le krepkeje v prsti.

Redkev se potlej še včasih oščiplje in dvekrat osiplje. Če je treba, zaliva se ji tudi od časa do časa. Več ko dobi redkev mokrote nase, bolja je in lepši ima okus.

Spravlja se redkev po leti, kedar nanese potreba, to se pravi, kolikor krat jo češ deti na mizo, zimska pa se pobere v pozni jeseni z njive, predno začenja zmrzavati. Le-ta se spravi v klet in dene, če le mogoče, v pesek; v tem obdrži dolgo svoj okus.

Za seme ravno ni težava, poletna redkev napravi že prvo leto seme, ako se pusti dovolje časa na njivi; za zimsko pa je je treba nekaj shraniti čez zimo ter jo spomladi posaditi. Le-ta začne meseca aprila že cvesti in rodi obilo semena.

Kaljivost obdrži seme pri redkvi kacij 5 ali 6 let in v osmih ali desetih dnevih se prikaže izpod zemlje.

Mazilo za rane pri živini.

Pogostem se pripeti kaj pri živini, da ti dobi kako živinče rano. Če ne gledaš na-njo, izgodi se ti lahko, da se ti živinče v toliko oškoduje, da nima več prave cene.

V tem ti je lahko pomoči. Vzemi nekaj strelnega praha ali smodnika, stolci ga v prah ter ga pomešaj v masčo ali svinjsko ali tudi drugo, pri tem ne stori veliko, kaka da je, samo, da je masča. Ako namažeš živinčetu s to mažo rano, bode mu v nekih dneh zacelila brez vsake škode za živinče. Kedar se konj ogloje, stori še ta maža tem bolje, ker se naredi na rani kmalu koža z lepo dlako. Tudi zoper muhe se priporoča ta maža, samo da je treba žival potlej z mjiлом oprati. Dlako dobó pa vselej lepo svetlo po tej maži.

Sejmovi. Dne 16. maja v Št. Ilju v Slov. gor., v Cmureku, v Vojniku, na Pilštanju, v Rogatecu, v Studenicah in na Bizeljskem. Dne 18. maja pri sv. Juriju v Slov. gor.

Dopisi.

Iz Vranske doline. (Potreba posojilnice.) Savinjska dolina je od iztoka bistro Savinje pa gori do sinjih Solčavskih planin vrlo dobro oskrbljena z narodnimi denarstvenimi zavodi, kateri našim trgovcem (posebno lesotrzcem), obrtnikom in kmetom ob času naenkratne potrebe dajo posojila, pa tudi sprejemajo denar v hranitev na obresti. Ni pa treba, da si kmet da prej ceniti svoje posestvo ali da mora pripustiti uknjiženje ali intabulacijo dolga. Potreba takih posojilničnih in hranilničnih društev se res vedno bolj spoznava, kakor se spoznava korist takih zadrug. Vsak napredek na gmotnem, recimo denarstvenem polju nas dela vedno samostalneje in je krepka podpora narodnega razvoja. Ako se ustanové taka društva, ni treba nam dajati ali pošiljati naših denarjev v tuje roke, ki nam vedno in vedno bijejo v obraz in razdajajo dobiček od uloženihslovenskih denarjev za svoje nemške teatre, za zloglasni „šulverein“, za pruskonemške veselice in kar je še več takih prismojenih abotnosti. Za slovenske zavode in blagodejnosti ga ne dobiš božjaka od teh rok! Ako si pa Slovenec sam, začetkom na skromni, potem pa vedno trdnější in širji podlagi osnuje lastno društvo, na čelu kojega so slovenski poštenjaki, ne more ga žaliti ona tujčeva roka, polagoma bode stal na lastnih nogah. Dobički iz varstvenega zaklada itd. pa se lahko uporabijo za namen razvitka našega naroda in za blagotvornosti, kojih se udeleži v prvi vrsti revnejši del našega ljudstva. In zato so razumni možje in skrbni domoljubi napravili posojilnice po krasni dolini Savinjski v Celji, Žavcu, Šoštanji, Gornjemgradu itd. V Celji so imeli dokaj boja z ono tisto stranka, katera ima mnogo mnogo uzroka bati se za obstanek ondotne hranilnice. V Celji, morate vedeti, je silno veliko puhlega in ni vse zlato, kar se svetli, je obilo kalne vode a brez rib. Zato morajo slovensko vodo kaliti, da ribijo oblastno po njej. Le lepi Vranski trg, ta še nima posojilnice in to moramo opomeniti, da je v tem narodnem trgu odličnega slovenstva dovolj, da se osnuje posojilnica. In ta je potrebna, ker odtod daleč tja v Kranjsko ni nobene take zadruge, in že sam Vranski okraj bi imel za se osnovati si to društvo za to, ker sosedne posojilnice ne bodo več v tuje okraje dajale posojil. Toraj na noge, ne bojte se dela, saj imamo v našem poslancu g. Vošnjaku izvrstnega veščaka, ki si je pridobil že toliko zaslug za denarstvene domače zavode!

Iz Slovenjega gradca. (Šolsko društvo.) Gotovo že mislite, gospod urednik, da smo pri nas vsled hude zime že vsi pomrli ali pa da že tukaj ne živi nobeden narodnjak več,

ker že tako dolgo niste nič slišali o nas, pa motite se vendar, akoravno je mestice naše skoz in skoz nemčursko in bi skoraj moral človek po dnevu z „lahterno“ okoli hoditi, da bi našel poštenega Slovenca, pa iz sledečih vrstic se boste prepričali, da trdno živimo in da je prebivalstvo našega okraja za narodnost jako vneto in zavedno. — Vše lansko leto smo ustanovili „podružnico sv. Cirila in Metoda“, ukrenilo se je, kar je bilo k temu potrebno; in dobili smo tudi že potrjena pravila. — Sklicali smo toraj podružnični zbor za pretečeno nedeljo, t. j. 17. m. m. v Šuk-ovej dvorani, katerega se je mnogo čč. gg. duhovnikov ter mnogo družega občinstva vdeležilo. — Pričeli smo z dnevnim redom: vsprejemanje novih udov, volitev novega odbora, govori, ter predlogi in nasveti. V novi odbor so bili voljeni gg.: dr. Jurij Hrašovec kot načelnik, Josip Farsky kot njegov namestnik, Lavoslav Ropas kot zapisnikar, Matija Šmid kot njegov namestnik, Josip Stanonik kot blagajnik in Adam Grušovnik kot njegov namestnik. — Govorili so gg.: dr. Šuc, Anton Rogina, Josip Farsky, slednji česko, prav lepo in navdušeno, posebno zanimiv pa je bil govor dr. Jurija Hrašovca, kateri je natanko razložil delovanje sv. bratov Cirila in Metoda ter korist društva. Akoravno še je le začetek, vendar smo imeli lepi vspeh, kajti nabralo se je bilo takoj 106 gld. 73 kr. — Dokaz nam je toraj, kako se tudi tukaj ljudje za blagi namen društva zanimajo, akoravno smo že skoraj na skrajni meji, kjer se ne sliši več slovenski jezik in stojimo takorekoč v prvih vrstah, ob katere se zaletuje z veliko silo sovražni nam naval nemčurstva.

Iz Ptuj. (Z a d i j a k e.) Dijaška kuhinja v samostanu č. gg. oo. minoritov v Ptui razdelila je meseca aprila t. l. revnim dijakom 419 kosile v vrednosti 62 gld. 85 kr. Počenski z 20. septembrom l. l. podarila je uže 3568 kosilc, stroškov pa je imela 535 gld. 20 kr. Z nova so za človekoljubno podjetje darovali: čč. gg.: Bezjak Fr., župnik pri sv. Marku niže Ptuja 5 gl., Slekovec Mat., kaplan pri sv. Lovrencu na Dravskem polji 5 gld., Šalamón Fr., kaplan pri sv. Juriji na Ščavnici 3 gld., Zupanič Jakob, kaplan pri sv. Lovrencu v Slov. gor. 3 gld., g. Jurič Jakob, župan in posestnik pri sv. Lovrencu na Dravskem polji 2 gld., „neimenovan“ 2 gld., č. g. Žižek Marko, župnik v Belotincih na Ogerskem 1 gld., x + 11 gld. Slava domoljubni duhovščini, svojo rodoljubnost kažoč v dejanji! Hvala vsem dariteljem in ljubiteljem učeče se mladine. Nadalnje milodare hvaležno vzprejema B. Hrtiš, gvardijan na Ptujem.

Od Savinje. (P r e d r z n o s t.) Slovenci se vedno pritožujemo, da se nam godi krivica ker se jemljejo za porotnike v Celju večinoma Nemci in nemškutarji. — Poslanec gosp. Miha

Vošnjak je v državnem zboru te razmere prav dobro osvetil, tako da je minister Pražak za potrebno spoznal, predsednika okrožne sodnije g. Heinricherja nekoliko „podučiti“. Zoper to so pa začeli ropotati Celjski kričači, ter so pošiljali prošnje na državni zbor, naj ostane vse pri starem. Prosto jim! Da se pa zoper slovenske porotnike in zoper Slovence vzdigavajo ljudje, ki živijo samo od Slovencev, katerim bi želo dec kaj hude kruliti začel, ko bi jim Slovenci hrbet obrnili, to je pa že vendar preveč. Tako se je zoper slovenske porotnike oglašil trgovec Jože Prinschegg v Ponikvi; potem iz Rečice, trgovec Jože Fischler in pek M. Montarari itd. Naj se le čuvajo ti možje, katere nemška koža tako srbi, da se kje ne bodo še se kesali. Slovenci se lahko izogibajo, saj še je več trgovcev in pekov, katerim Slovenci in njihov denar ni tako zopern.

Iz Ljutomera. (Naša posojilnica.) Iz društvenega računa naše založnice za leto 1886, kateri je bil v glavni seji dne 17. aprila odobren, uvidi se, da je imelo društvo koncem leta 1886 — 325 udov, ter da jih je v teku računskega leta 13 izstopilo, a 32 pristopilo. Potem takem je društvo od 1885. leta za 19 udov naraslo. Po letnih prineskih na opravičnih deležih narasel je zavarovalni fond do konca leta 1886 na 22.088 gld. 53 kr. med tem, ko je izstopivšim udom 1101 gld. 26 kr. izplačano, od ostalih in pristopivših pa je 1773 gld. 39 kr. vplačano. — Letnega prometa bilo je skupaj 184.915 gld. 61 kr. Kakor bilanca kaže, imelo je društvo na koncu leta 1886 imetja 157.657 gld. 51 kr. in dolgov 156.839 gld. 53 kr., med katerimi je tudi rezervni fond v iznesku 10.092 gld. 3 kr. Prigospodarilo si je društvo v tem letu 818 gld. 18 kr. in zbor je sklenil, da se ta iznesek spet k rezervnemu fondu pripiše.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kakor zadnjo soboto, tako že ni gosposka hiša drž. zbora bila dolgo polna, 120 velike gospode je bila v zboru, galerije po so se trle poslušalcev, v njih vrsti je bilo posebno veliko drž. poslancev. Hodilo je za to, ali se je baron Pražak pregrešil zoper postave, ko je ukazal, naj se piše pri višji sodniji v Pragi in Brnu razsodba česki, ako je bila sodba prve sodnije česka. To je edino prav, toda vitez Schmerling, oče naše ustave in sedaj predsednik najvišje. državne sodnije, je sprožil misel in jo potlej tudi po svoje vtrjeval, da je ta ukaz ministra zoper postave. Gosposka hiša je imela to razsoditi in ona je razsodila postaviti na ljubo, to je, da ukaz ni zoper postave, ter da ugaja političnim našim razmeram. To je pač zaslužena obsodba tega — „lord oberichterja“. — V drž. zboru so odobrili stroške

in dohodke notranjega ministerstva, kakor jih je grof Taaffe predlagal. Pač se je vanj zaganjalo precejšnje krdelo ultranemških poslancev a g. minister je njih zaganjanje odbijal, kakor so si to zaslužili. Sedaj je proračun ministra za uk in bogočastje na vrsti a vidi se, da g. minister ne ve prav, na katero stran, na levico ali na desnico bi se naj obrnil. Izmed slovenskih poslancev je govoril prof. Šuklje, ter nasvetoval, naj se vpeljejo na gimnazijah v Mariboru, v Celju, v Trstu in Gorici slov. paralelke. Tako je prav. — Graški „Volksblatt“ izreka se zoper politiko, kakor jo je gosp. dr. Gregorec v drž. zboru zagovarjal in vsled tega se dobrikajo sedaj nemški liberalci štaj. konservativnim Nemcem, češ da ti najboljše storé, ako se ločijo od sedanje desnice drž. zbora, ter se kar njih oklenejo. No tako naglo se še to ne bode zgodilo. — Korošci so sedaj svojega škofa že nekaj prepoznali in so izlasti tega veseli, da kaže novi škof odločno svoje konservativno mišljenje. — Grof Thurn, drž. poslanec za vel. posestvo, je odložil poslanstvo, ter bode vsled tega kmalu nova volitev. Vel. posestvo voli tudi pri Korošcih liberalce. — Pri Beljaku zida se nova vojašnica za konjike, prostora bode v njej za 3 eskadrone. — „Ljudska kuhinja“, to je društvo, ki daje ubogim ljudem za mal denar tečne hrane, obstoji že 10 let v Ljubljani ter se čedalje bolj vdomačuje. Korar stolne cerkve, č. gosp. Luka Jeran ima za-njo največje zasluge. Vanjo zahaja tudi dijak, ako nima druge hrane. — V Bledu je voljen g. J. Mallner, tamošnji vel. krčmar, za župana. — Minister dr. pl. Gautsch bi imel te dni priti v Ljubljano, pregledat neugodne razmere na gimnaziji. Nemški profesorji ravna jo neki slabo z dijaki in le ti jim bojda ne ostajajo na dolgu. Če zadene g. minister tu pravo, ustreže gotovo ravnateljstvu c. kr. gimnazije; to ima pri taci razmerah gotovo težko stanje. — C. kr. namestnik za Primorje, baron Depretis, prišel je za dalje časa iz Trsta v Gorico. Kakor se kaže na vsem Primorju po vrtih, goricah in njivah, utegne biti v onih krajih letos dobro leto. — Ščuvanje lahončičev še ni prestalo zoper mil. škofa, dr. Glavina v Trstu ter se mu očita celo v mestnem zastopu, da jemlje v dijaško semenišče le bolj slovenske dijake, ne pa, kakor bi bilo prav, iz večine laške. Škof pa so v posebnem listu razkazali, da je vse to — golo ščuvanje. — Glavni napis na postaji Herpeljske železnice ne bode slovensk, ampak samo lašk in nemšk. Tako hoče mestni zastop. kako grdo! — Poslanec v hrv. saboru, g. Greg. Tuškan, je prestal zapor, vanj pa ga je spravila lanska rabuka zoper bana. V Serajevu je umrl David, finančni komisar, znan iz rabuke, ki je bila v Zagrebu zavoljo madjarskih grbov. — Mesto Prešava na Ogorskem je do tal pogorelo,

svitli cesar so koj 10.000 gld. dali za pogorelee. — V Krakov pride h koncu meseca junija cesarjevič Rudolf s prevzvišeno soprogo. Mesto se že pripravlja, da čem bolj mogoče, vzprejme visoka gosta.

Vunanje države. Bolgarska vlada nazznanja, da sedaj skliče — malo sobranje, tedaj ne tega, ki izvoli kneza: to pa za to, ker se nihče ne vé, koga bi naj veliko sobranje volilo za kneza. — Srbija še nima ministerstva. Stranke se še niso pogodile niti, kateri možje, niti na kaj vstopijo v ministerstvo. — Kraljica Natalija pojde s kraljičem v Krim na Rusko; kakor je podoba, ostane tam dalje časa. — Trocarska zveza. Avstrije, Nemčije in Rusije se bojda ne obnovi, pravi se, da Rusija sedaj nima srca za-njo. Mogoče, brž ko ne pa tiči zajec v drugem grmu. — Nemčija se vidno pripravlja na vojsko ter utrjuje sedaj, svoje meje proti Franciji, kakor kedaj prej. — V angleškem drž. zboru še kazenska postava zoper Iree ni dognana; šteje samo 20 šš, toda Gladstone in Parnell nasvetujeta k njim blizu 150 dodatkov in še torej razprav ne bode kmalu konec. Na zadnje pa obvelja seveda cela postava. Ministerstvo ima že večino za-njo. — Francija hoče zanaprej varčevati, ako gre ministerstvu kaj vere, doslej tega tam ni bilo. — V Španiji dobodo porotne sodbe. Te so že prav, ako ni političnih zagriznjencev v njih. — Italijanski minister za vojno tirja od drž. zbora 15 milj. več, kakor je to navadno, za vojsko. — Sv. Oče so poklicali z Dunaja kardinala Vanuttellija v Rim ter je na Dunaju postal nuncij Galimberti. O tem se pravi, da je izveden v diplomatskih rečéh. — Na Kreti je sedaj mirno, toda blizu tako, kakor tik pred hudim viharjem. Mohamedan gleda pisano kristijana, kristijan pa na mohamedana. — Na Rdečem morju si je kupila Španija nekaj zemlje, kakor se trdi, samo iz trgovinskih ozirov. Italiji pa to že ni prav, boji se, da ne dobi v španjskih vojaki novih sovražnikov. To bi bilo v resnici hudo, saj še starih, abesinskih čet ne more vgnati.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Vid pri Ptuj.

(Odlomek iz krajne zgodovine. Spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

L. 1532. so mu Turki napravili ogromno škodo, kajti razdjali so mu več gradov in cerkva in ubili mnogo ljudi. Dne 22. sept. t. l. bil je porušen tudi grad „Tram“ s cerkvo sv. Vida vred Cerkev je dal kmalu popraviti, grad pa je pustil v razvalinah in že v kratkih letih so zginoli slednji ostanjki gradu, v katerem se je bila rodila fara sv. Vida.

Ta je l. 1545. imela že sledeče podruž-

nice: sv. Katarino, sv. Andraša, sv. Janža in D. Marijo v Podlehniku.

Po smrti Lukeža Cekeljna — okoli l. 1560 — začela se je za faro sv. Vida čez vse žalostna doba, ki je trajala blizo 60 let. Protestantizem se je vedno bolj širil in kužil vero in nравnost našim očetom. Sprideni plemeni-taši so se nove vere, ki jim je nebеса brez dobrih del in brez pokore ponujala, z veseljem poprijeli ter jo po luterških pridgarjih tudi med prсто ljudstvo sejali. Tako je ravnal tudi Jakob Cekelj, takoj po smrti svojega očeta Lukeža. Sam kalvinizmu, katerega se je bil na Ogerskem navzel, — ves vdan, širil je krivo-verstvo in ga podpiral, kjer je le mogel. Ker je fara sv. Vida njemu slišala, pošiljal je od l. 1565, tje navadno ogerske, a hrvaščine zmožne kalviniste za dušne pastirje. A ti so z vernim ljudstvom tako surovo ravnali, da se je bilo vsak čas bati krvave vstaje. Mnogo otrok je umrlo brez sv. krsta in marsikateri umirajoči je zdihoval brezvспешно po dušni pomoči, kajti ni ga bilo dobrega pastirja, ki bi onemogli ovčici prinesel sv. popotnico. To so bili žalostni in pomilovanja vredni časi!

Cekeljni so pri sv. Vidu imeli majhen gra-dič, v katerem so med letom večkrat stanovali, a ker so vedno bolj izprevidovali, da jim tamоšnje ljudstvo nikakor ni udano, prodali so dne 22. sept. 1592 faro sv. Vida z vsemi dohodki za 3000 gld. nekemu Horvatu, z imenom: Janže Tenevič. Ta je ondi stanoval in faro s kaplani oskrboval. Toda kljubu temu, da je vse farne dohodke, ki so precej obilni bili, sam pobiral, ni kaplanom, ki so mesto njega delali — niti najmanjše plače privoščil. Zato pa ti tudi niso hoteli dalje rabotati in nobene božje službe več imeti. Razkačeno ljudstvo je hotelo posvetnega župnika zaradi tega ubiti in Bog vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi ne bil še o pravem času odšel. Župnijo sv. Vida kupil je od njega l. 1594. brat Wolfa Ditricha Idungs-beuga, katerega hči Liza je bila s Friderikom, sinom zgorej omenjenega Jak. Cekeljna omožena.

Toda ta je bil zelo zadolžen in brž ko je bil l. 1597. umrl, oglasilo se je toliko dolžni-kov, da si dediči niso vedeli pomagati. Na po-tolažilo Gregorja Križaja, ki je po Idungsbeugu imel 21.000 gld. dobiti, ponudili so mu župnijo sv. Vida, češ, da donaša obilne dohodke. Ta jo je tudi sprejel in tako je sv. Vid imel zopet posvetnega župnika.

Gregor Križaj, rodом Kranjc — je bil nekaj časa luteran, a ko so začeli protestan-tom povsod strogo na pete stopati in jih je moralo mnogo domovino zapustiti, vrnil se je v Gradcu zopet v naročje sv. katoliške cerkve.

(Dalje prih.)

Smešnica 19. Katehet vprašajo: „Kako dolgo pa sta bila Adam in Eva v paradižu?“

Tu se kar hitro oglasi on gav Gustek: „Do jeseni, dokler niso jabolka dozorela; ko sta pa jabolka pojedla, potem sta pa šla“.

Valjar.

Razne stvari.

(Za pogorelee.) Slov. posojilnica v Celju je darovala za pogorelee v Novi cerkvi 100 fl. ter jih je poslala župnijskemu uradu, da jih razdeli med nje.

(Na znanje.) Našim bralcem smo na dolgu. Govora g. dr. Gregoreca z dne 3. maja v drž. zboru, ni nam moči še v tej številki pričeti, začnemo pa z njim že v prihodnji številki. To storimo pa njegovim volilecem na ljubo prav, kakor stoji v zapisniku drž. zbora.

(Ordinacije.) Njih ekselencija, mil. knez in škof bodo letos ordinacije ali mašniška posvečevanja na teh-le dneh delili: Dne 14. jul. subdijakonot, dne 16. dijakonat in dne 18. jul. presbiterijat.

(Davek.) C. kr. ministerstvo za finance je dovolilo, da se tistim posestnikom, ki so bili lani vsled mraza v vinogradih trpeli posebno veliko škodo, prijenja nekaj v davku.

(Vseučilišče.) V drugem polletju je vseh dijakov na vseučilišču v Gradcu 1238. To je že precej veliko število.

(Sv. misijon.) Kakor se nam naznanja, bode v Vuhredu od dne 18. do 25. maja sv. misijon ter se ga bode tudi ljudstvo iz okolja vdeleževalo. Bog daj svoj blagoslov!

(S pošte.) V rokah imamo listni zavitek, iz katerega se razvidi, kako večši so naši poštni uradniki gledé na krajevna imena. Z naslovom: „J. Š., posestniku v Konjiški vesi, pošta Konjice“, se je 17. aprila iz Pesnice pri Mariboru list odposlal. Potoval je v Konjico v Bosni ter tja došel dne 21. aprila. Dne 22. je potoval nazaj v Serajevo, od tam nazaj v Konjice in kmet sprejel ga je dne 27. aprila. Konjice in Konjica, posebno če je še dostavljena Konjiška ves, bi se le morale razločiti.

(Vesel napredek.) V Primorju pri sod-nijah niso hoteli sprejemati slov. in hrvatskih vlog. Vsled pritožbe „Posojilnice“ v Kopru pa je minister dr. Pražak primorske sodnije „podučil“, kako in kaj, in sedaj sprejemajo sloven-ske vloge brez vsakega obotavljanja. Tako izda pritožba na pravem mestu.

(Zmaga.) Kakor pri nas nemškutarji, tako so se v Primorju šopirili doslej Lahi in Lahoni. Zdaj pa se je to po polnem spre-menilo. Slovenci in Hrvati bodo tam Lahone kmalu dobro pobrisali. V zadnjem času začeli so celo prodirati v mesta, ter so si priborili že dve mesti; najprej Pazin, zdaj pa Buzet. Prvo že ima narodnega župana, drugo pa ga sedaj dobi, ker so Slovani sijajno zmagali v

vseh treh razredih. Tako Slovani povsod vidno napredujejo in prihajajo do veljave. „Slovanci gre na dan!“

(Jetniki.) Minister za pravosodje, baron Pražak, misli, kakor se poroča. poslej jetnike pošiljati na Kras, da opravljajo tam potrebna dela. To je dobra misel in ji je želeli, da se uresniči.

(Zgodnja toča.) Od sv. Štefana pri Šmarju se nam poroča, da so imeli zadnji četrtek, dne 7. t. m. v onih krajih točo. Kacih 8 minut je letela izpod neba, za golobinje jajce debela, škode pa ni naredila posebne, ker je med dežjem padla.

(Ženski zob.) V Parizu je zdravnik neki mladi ženski zdravi zob izpipal, a bolečina ji je po nevolji pustil. Gospa ga je tožila in moral ji je 2000 fr. plačati, ker jo je pačila luknja — v ustih.

(Rop.) Dva zrela ptiča sta bila tovne napadla Fr. Frisnekarja, godca iz Ratanske vasi pri Slatini, ko se je vračal s Ptuja domov. Vzela pa sta mu le 1 gld. 35 kr. denarja in klobuk, več mož ni gleštal. Žandarji s Črne gore pa so enega izmed nju, A. Koržeta kmalu zajeli ter ga deli v luknjo.

(Nesreča.) V Žusenski duhovniji je zgorelo troje ljudi. Stara mati pride na večer s svojo omoženo hčerjo (ona ni s svojim možem živela) domov. Zakurite si v železno peč in nadevljete okolo cevi drv, naj bi se sušila. Podaste se na to k počitku — večnemu, zakaj od prevroče cevi se drva vžgejo in hiša s staro materjo, hčerjo in njenim otrokom se spremeni v prah in pepel.

(Tatvina.) Pri sv. Jederti, v lav. dolini je neka dekla svojemu gospodarju ukradla precej srebrnine, hranilnične bukvice in nekaj denarja. Ujeli so jo pa še, predno je une reči poskrila.

(Obsodba.) Gregor Apat, usnjar v Braslovčah, ki je bil ubil neko žensko, s katero je imel več otrok, bode se odslej čas življenja pokoril za ključem. Njegova žena pa ni bila nič kriva zločinstva, katero je nesrečni mož storil.

(Duhovske spremembe.) Č. gospod Anton Fischer ml., doslej kaplan v Laškem trgu, gre za provisorja v Razborje. Č. g. Vinko Baumann, doslej provisor pri sv. Martinu na Paki, pride za kaplana na Sladko goro, od ondod pa se preseli č. gosp. France Cizaj za 1. kaplana v Laški trg. Kaplanija na Paki ostane prazna.

Poslano.

V lekarni pri „Zamorcu“

na Dunaju, Tüchlauben 27

se dobijo vse zdravilne specialitete in zdravila vsaki dan po pošti.

16—24

Loterijske številke:

V Trstu 7. maja 1887:	1, 52, 31, 40, 4
V Lincu „ „	30, 31, 50, 85, 14

Darovi za pogorelce.

Č. g. dr. Avg. Kukovič, podvaja v bogoslovju v Mariboru za pogorelce v Novi cerkvi 3 gld. Bog povrni! Uredništvo.

Kovačnica v najem

se da od dne 1. julija t. l. na prav dobrem mestu. Več se zve pri **Mat. Puncarju**, gostilničarju v Mozirju. 2-2

ni jo mogoče preceniti zaradi svoje nedosegljive lastnosti (da ne škoduje telesu, če tudi se dolgo časa rabi), da pomaga v tolikih in različnih boleznih z najgotovjšim vspehom, posebno pa zaradi svoje jako nizke cene — vse to so lastnosti, ki jo delajo neobhodno potrebno vsakteri družini.

Izdelovatelj pošilja jo v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr. po poštne povzetji. Poštnino trpe p. t. naročniki.

Depôts v Mariboru lekar Bancalari, v Gradcu Eichler in Nedved, v Celju Kupferschmied, v Celovcu Thurnwald, v Beljaku Scholz, v Tarvisu Siegel. 1

Prave brnske
suknene robe, meter, po 1 gld. in več, najboljše vrste razpošilja po izdelani ceni
Leop. Epstein v Brnu.
Na ogled franko. 7-20

Priporočba in ponudba.

FRANC OBLAK,
pozlatar in podobar
v predmestju Kaniži pri Ptuj,

se priporoča preč. duhovščini in farnim predstojništvom za izdelovanje vsakovrstnih pozlatarskih del, za ponovljenje altarjev, tabrnakeljnov, prižnic, okvirov, za malanje križev in različnih podob.

Tudi na novo se vsa ta dela prav okusno, dolgotrajno in v vsakem slogu po nizki ceni napravijo. 2-2

Pošten, priden hlapec

za krave se išče. Naslov: Gospa Lina Ritter
v Gorici (Görz.) 6-6

Želim kupiti od prve roke kisle na-
pravna vina. Naslov: A. Gröbel-
bauer, Knittelfeld. 2-12

Proti toči

zavarujejo po najcenejših, določenih premijah, pri katerih se **50 odstotkov**, oziroma **33 $\frac{1}{3}$ odstotkov naprej vpusti**, ter se le v slučaju škode doplačujejo,

glavni zastop v Gradcu, Thonethof, Pfarrgasse št. 2,

ogersko-francoskega zavarovalnega društva

(Franco-Hongroise.)

Poroštveni zaklad znaša 4 milijonov goldinarjev v akcijah.

Rezervni zaklad čez 4 $\frac{1}{2}$ milijonov.

Škoda se ročno ceni in se točno plača.

Prošnje takih, kateri hočejo prevzeti zastopništvo, naj se vložijo pri **glavnem zastopu v Gradcu**, kjer se vse potrebno **pismeno ali ustмено** izvé.

Premije tudi lahko vsaki po žetvi plačuje. 2-2

Išče se viničar,
izkušen v vinogradarstvu, do 40 let star,
oženjen; — taki brez otrok imajo prednost.
Ponudbe, z naznakom prejšnjega službovanja
naj se oglasijo pri
V. Lovrenčiču,
2-2 Zagreb, Gajeva ulica št. 32.

Albert Samassa v Ljubljani.

Nov, bistveno pomnožen cenilnik je
ravnokar izšel na svitlo ter se razpošilja
zastonj in franco.

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 19. štev. „Slov. Gospodarja“.

1887.

12. maja.

143.

Poziv do katoličanov Lavantinske škofije. *)

Po vsem svetu nastaja med katoličani veselo gibanje, in vsepovsodi pripravljajo se sv. katoliška cerkev, da slovesno obhaja prečastni den, ki ga redko kedaj doživijo njeni najvišji pastirji, pa daje prav zato vsem zvestim sinovom svete cerkve priliko in nalaga dolžnost, naj damo prav ta den sijajno znamenje ljubezni in vdanosti svoje onemu, kojega imenujemo svojega svetega Očeta.

V misli imamo zlato mešo, ki jo bodo naš sveti Oče, Leon XIII. dne 31. decembra t. l. obhajali.

Bili pa so katoličani na Laškem, in sicer v mestu Boloniji, ki so prvi sprožili misel, da se mora zlata meša svetega Očeta obhajati tako veličastno, kakor svet že zdavnej takó veličastno svečanosti ni videl. V ta namen osnovali so posebni odbor najveljavnejših mož, naj bi zopet po drugih deželah katoličane za enako misel vneli in vabil na delo, da postanejo priprave za zlato mešo enotne in se z združenimi močmi dosežejo toliko sijajnejši vspehi. — Vsled tega vabila začeli so se snovati tudi po drugih deželah in tudi v našem cesarstvu enaki odbori, katere so dotični preč. škofje potrdili, blagoslovili in pooblastili, v tej zadevi prirediti vse potrebno.

Pred kratkimi dnevi so tudi naš milostljivi knez in škof v posebnem pastirskem listu povabili nas vse k vdeležbi papeževe zlate meše, ter so ob enem napovedali, da se snujeta tudi za našo škofijo dva enaka odbora — moški namreč in ženski — z enakim namenom in z enakim pooblastilom.

Ta dva odbora, kakor ju kažejo podpisana imena, sta se slednje dni dejansko ustanovila in prevzela skrb, buditi posamezne, dajati potrebne poduke in nasvete, zbirati darove, občeovati z osrednjim odborom v Beču, ter prirediti vse potrebno, da se tudi v naši škofiji dosežejo četeri nameni, v pastirskem listu podrobnejše naznanjeni, namreč: zdatni mešni stipendij za sv. Očeta; — častni doneski za Vatikansko razstavo; — obilna udeležba božje poti v Rim; — popis in čestitke vseh dobrodelnih družb naše škofije.

Preljubljeni bratje in sestre v Kristusu vseh stanov, vsakega poklica in vsake starosti!

*) Le-ta poziv je izšel sicer posebej, vendar pa ga priobčimo, ker se nam zdi važen tudi za naše bralce.

sprejmite tedaj s tem dopisom srčni in presrečni pozdrav podpisanih dveh odborov.

V ljubezni podajmo si roke, v molitvi povzdignimo srce k Bogu, od katerega pride vsak dober dar, zbučajmo in navdušajmo drug drugega, združimo moči in sijajno pokažimo svetu Bogu na čast in naši škofiji na slavo, da v sinovski ljubezni do sv. Očeta za nikom ne zaostajamo, in da se v vdanosti do apostolskega sedeža katoliške edinosti od nikogar prekositi ne damo. Vse tudi najmanjše darove v denarji in v drugih predmetih bodo podpisani odborniki hvaležno sprejemali in dalje odraževali in ob svojem času drage volje posredovali za one, ki se bodo vdeležiti želeli božje poti v Rim.

Na delo tedaj, bratje in sestre v Kristusu! Božji blagoslov bode gotovo z nami.

V Mariboru, dne 9. aprila 1887.

Moški odbor: Hugo Veriand princ Windischgraez, c. kr. komornik, predsednik. Fran Kosar, stolni korar, predsednikov namestnik. Lovro Herg, stolni korar, blagajnik. Dr. Ivan Križanič, stolni korar, tajnik.

Odborniki: Leopold, knez Salm-Reiferscheid, c. kr. komornik. Henrik grof Desenhans d' Avernas, c. kr. komornik. Grof Ivan Zabeo, komornik Njih Svetosti. Konrad pl. Wassitsch, c. kr. ministerijalni svetnik v pokoju. Matija Modrinjak, prošt. Dr. Guido Srebe, odvetnik. Fran Bindlechner, ključar stolne cerkve. Silv. Fontana, ključar predmestne fare M. B. Josip Krulec, c. kr. okr. glav. tajnik v pokoju, načelnik konference sv. Vincenca v stolni fari. Jakob Bancalari, c. kr. kresijski tajnik v pokoju, načelnik konference sv. Vincenca v predmestni fari sv. Magdalene. Martin Kaiser, posestnik v Ptuju. Josip Ornik star., posestnik v Ptuju.

Ženski odbor: Kristina kneginja Salm-Reiferscheid, roj. grofinja Spiegel-Diesenberg, predsednica. Olga baroninja Hein, rojena grofinja Apraxin, predsednice namestnica. Marija Schindler, blagajnica. Terezija Pöschl, perovodja. Odbornice: Kristijana princesinja Windischgraez, roj. kneginja Auersperg. Marija grofinja Nugent, roj. mejna grofinja Pallavicini. Leonija grofinja Sermage, roj. grofinja Arco. Bianca Adamovich, roj. grofinja Wickenburg. Ida baroninja Moskon, roj. baroninja Ožegović. Herziliya baroninja Wittenbach, roj. baroninja Bourguignon. Pia grofica Zabeo. Katarina Pachner,

predsedn. gospejske družbe v Mariboru. Ana Eichler, predsedn. družbe za cerkv. opravo v Mariboru. Krescencija Pradatsch. Amalija Leština. Tereza Herič. Marija Leština.

Zgoraj stoječi poziv odobravam popolnoma, ga blagoslovim v Gospodu in mu želim najboljši uspeh.

J a k o b M a k s i m i l i j a n,
knez in škof Lav.

Cecilijansko društvo je-li za lavantinsko škofijo potrebno?

(Dalje.)

Oglejmo si toraj, kako Cecilijanska društva svoja pravila izvršujejo.

Cecilijanci molijo. Ideja Cecilijancev je resnična in pravična; mi prosimo sv. Cecilijo, našo varuhinjo, naj bi nam pomagala sveto idejo uresničiti. Ako se nas hoče poslužiti kot sredstva, cerkveno glasbo izboljšati, radi se ji ponudimo; ako nas Bog ne mara, bomo dalje molili. Cerkevno petje nam je molitva.

Cecilijanci delajo vsak po svoji zmožnosti in po svojih razmerah. Mi študiramo, pojemo, poslušamo, orgljamo; pišemo članke, brošure in knjige; skladamo pesmice, motete in meše: kjer ljudsko petje obstoji, ga bomo blažili; kjer ga ni, ga bomo ustvarili. Kjer so orgljarske šole, je bomo podpirali, kjer jih ni, je bomo skušali ustanoviti. Kjer je Cecilijanska ideja celo neznaná, bomo začeli pri abecedi; kjer že kaj vejo, bomo začeli drugi tečaj. Pri Slovencih podpiramo slovensko petje, pri Nemcih nemško; v mestih smo gosposki, na kmetih kmečki; pri odraslih smo možje, pri otrocih otroci. To je naše delo. Ali bomo kaj dosegli, to je v božjih rokah. Prekucij mi ne delamo nobenih.

Cecilijanci žrtvujejo za svojo idejo to, kar imajo. Pred vsem svojo voljo, da ne gledamo pri cerkveni glasbi na to, kar nam dopada, ampak kar cerkva želi. Potem svoj talent, kakor smo ga od Boga prejeli. Ker bomo dajali vsi odgovor svojega talenta, skušamo si tukaj nekaj z njim zaslužiti. Vidi se nam, da talent darovan za Cecilijno idejo je boljše izpolnjen, kakor zoper Cecilijo. Slednjič žrtvujemo svoje premoženje.

Cecilijanci smo večidel revni, pa tudi evangelijska vdova je darovala svoja dva vinarja. Sv. oče Leo XIII. so darovali za Rimsko Cecilijansko šolo (scuola Gregoriana) letni beneficij 1075 lir; vsi škofje po celem svetu podpirajo gmotno Cecilijansko društva; njih blagi izgled skušamo tudi minasledovati. Blagor nam, ako zamoremo kaj Bogu, njegovi službi darovati.

Kaj tedaj nameravajo Cecilijanska društva? Cerkevno glasbo k časti božji vravnati po cer-

kvenem duhu, kar je pošteno in sveto. Cecilijanska društva so strogo cerkvena in drugega nič.

2. Kakošno je cerkveno petje v Lavantinski škofiji?

a) Oglejmo si moške, katerim je izročena skrb cerkvenega petja: Pripoznati nam bode trojno resnico. Prva resnica je, da se v Lav. škofiji nobeden duhovnik ni stalno in redno pečal s cerkveno glasbo. Nasledek temu je, da se je spomin na vez med liturgijo in petjem celo pogubil. Od duhovnega organista bi se namreč smelo pričakovati, da bode razumel, kako živo sta si liturgija in petje v zvezi; pri organistu laiku take liturgične znanosti ni upati.

Druga resnica je, da nam je od l. 1870. zarod za cerkvene organiste izmrl. Stari učitelji pomirajo, novih ni; celih 17 let pa je bilo cerkveno petje le sebi prepuščeno. Koliko se v takem času pozabi, koliko spregleda, koliko opusti!

Tretja resnica je, da so morale premnoge cerkve v raznih neugodnih seči po organistih brez vsake izobraženosti. Kaj se zamore od njih tirjati? Osebe tedaj, katerim je petje cerkveno izročeno, niso pri najboljši volji v stanu, zadostovati zahtevam pravilnega petja, ako so zahteve tudi celo skromne. Kdo naj tukaj pomaga? Eden posamezni ne more nič opraviti, pač pa bi bilo pomoči upati od celega društva. Cecilijansko društvo ima namen sedanje organiste in učitelje dalje izobraževati, dotične dijake podpirati, naš sprideni glasbeni okus blažiti. Treba nam je vsem študirati in poslušati. Društvo nam bode prirejalo pravilne pevske predstave počenši od navadne ljudske pesni do svetega korala; nam bode razpravljalo načela cerkvenega petja; bode organistom nasvetovalo in izposojevalo dobre knjige in muzikalije; bode tudi gmotno podpiralo pridne organiste. Eden tega ne more.

b) Kakošne imamo pevske zavode? Resnica je, da v celi škofiji nima ne ena farna cerkva redne šole za cerkveno petje. Da se nekaj žensk vsede pri organistu za mizo ter posluša, kako on pesem igra, potem pa jo skuša posnemati, to še ni šola. Ali pa, če organist v cerkvi med službo božjo eno zapoje sam, potem ga pa podpirajo ljudje, kakor vejo in znajo, to gotovo še ni šola. Kakor se morajo pri vsaki drugi šoli elementi učiti, tako tudi pri petju. Ne vstrašimo se pevske šole, da bi bile preučene in pretežke! Glej naše otroke, koliko se naučijo v 3 letih: pisati, brati, vezljati, gosti, risati; pogledj korporala, koliko ti napravi iz rekrutov v 8 tje d n i h; pojdi k rokodelcu, kako ti dečko zna rabiti orodje v 2 mesecih; poslušaj vojaškega godca, kake glasove ti zna pihati; pojdi k šolskim razstavam, kako umetne

reči ti kažejo, napravljene od otroških rok. Tako bo šlo tudi pri petju. Ne bojmo se tudi tega, da nismo muzikalno izobraženi. Prav tisti, ki ne vedó nič, morajo se učiti; učenim muzikom in profesorjem ni treba več šol. Ki smo stari, se bomo učili liturgije, zgodovine, estetike v petju, bomo poslušali; ki so mladi, naj se učijo dihati, pevati, orgljati, harmonizovati.

Posvetni muziki naj nas učijo skrivnosti tonov; duhovniki naj nam razlagajo svetost sv. meše. Pa kdo zamore to s koristijo? Le društvo. Posamezna oseba se zgubi ter opláši.

Kdor pregleda nekaj tečajev Cecilijanskih časnikov, ta se čudi, da zamorejo v celo revnih farah s 600 duš celo pravilno peti. Pa pevska šola, potrebuje pevskega učitelja; ali res cela škofija ne bi zmogla 2, 3 pevskih učiteljev? Cecilijansko društvo bo skusilo celo priprosto šolo z abecedo ustanoviti, metodično voditi; v 1 letu bomo videli vspeh. Upam, da bomo vsi Bogu zanj hvaležni.

(Konec prih.)

Zlata sv. meša v Studenicah 1. 1886.

(Dalje.)

Čas do obeda porabili smo v to, da smo pregledali raznovrstne častitke in mnogobrojna darila, katera so preč. g. zlatomešnik povodom sekundicije dobili od blizo in od daleč. Ker je stanovanje Studeniškega gosp. župnika jako tesno, zamogli so g. zlatomešnik ta den k svoji gostoljubni mizi okoli Njih prevzvišenosti prem. knezoškofa razun č. gg. duhovnikov in svojih sorodnikov le malo gostov povabiti. Ne bom na drobno priobčeval lepih napitnic, ki so se pri tem obedu vršile. Saj je pri takšni priložnosti povsodi navada, da se najpoprej napije na zdravje sv. Očetu, rimskemu papežu, potem pa na blagor presvitl. cesarja in premil. knezoškofa, na to se še le napiva na zdravje gosp. zlatomešnika in drugih odličnjakov. Iz obzira na zlatomešnikove sorodnike, od katerih večina ne zna niti besedice slovenske, napivale so se vže omenjene napitnice v nemškem jeziku, pa tudi slovenska napitnica, katero je govoril č. g. Prešern v imenu Studeniških farmanov na preč. g. zlatomešnika, bila je vsestranski enako navdušeno vzprejeta.

Le prehitro so minole ure tega veselega popoldne v tako odlični družbi. Njih ekselencija, premil. knezoškof vstali so od mize; da spremljani od nekaterih preč. gospodov, obiščejo pod vodstvom vlč. g. Adolfa Hytreka, nunskega špirtuvala č. Magdalenke, spokorne redovnice, ki po navodu sv. Avgustina pred vsem delajo tukaj za svojo lastno vzveličanje, sčasom pa tudi za poduk ženske mladine hočejo kaj zdatnega storiti. Okoli pete ure po-

poludne naznanilo je zvonov vbrano petje, da Njih ekscel. premil. knezoškof zapuščajo pomlajene Studenice. Tudi ostali gostje poslovili smo se kmalo od preč. gospoda zlatomešnika s prisrčno željo, da nam bi bilo dano vsem se zdravim sniti čez deset let k biserni njihovi sv. meši. Kakor smo po časnikih zvedeli, zbrali so preč. gosp. zlatomešnik drugi den potem še svoje drage farane okoli sebe, da so se še v njihovi sredi nad srečo tega redkega dneva razveseljevali. Vreme bilo je vse te dni lepo in je tako pripomagalo to svečanost povzviševati.

(Dalje prih.)

Dopisi.

S Črešnjevca pri Slov. Bistrici. (Svečanost.) [Konec.] Potem razložijo, kaj veliki altar s tabernakelnom in svetniki pomeni. — Veliki altar s tabernakelnom je 1) podoba božjega trona v svetih nebesih, kjer se Bog svojim izvoljenim od obličja do obličja kaže in uživati daje; 2) podoba božje mize pri zadnji večerji, pri kateri je Jezus daritelj sv. maše postavil in obljubil do konca sveta kot dober pastir pri svojih ovčicah ostati; 3) podoba gore Kalvarije, kjer je Jezus iz čiste gole lju-bezni do nas trpel in umrl; 4) podoba nebeške družbe, vseh devet korov angeljev in izvoljenih božjih. — Z milim v dušo segajočim glasom prosijo govornik sv. tri kralje in ostale svetnike, katerih podobe so na altarju, naj stopijo pred tron milosti božje in prosijo Boga, da bi nas slabe popotnike v solzni dolini s svojo milostjo podpiral, da bi se zamogli do zadnjega zdihljeja srčno vojskovati in srečno zmagati, na zadnje pa se z njimi tamkaj veseliti. Po končani pridigi, katera je marsikateremu poslušalec solze privabila, služili so domači gospod župnik z asistencijo slovesno sv. mešo, pri kateri so popevale — radi izvrstnega petja daleč znane — pevke iz Črešnjevca. Mile glase dobrih pevk spremljali so krepki in doneči glasovi dobro ubrane godbe. Marsikateremu romarju bo ostal ta dan v lepem spominu.

Melhiór G. . . k.

Dodatek. Tam so tudi cerkveno hišico, mežnarijo popravili. — Žalostno gledajo sv. trije kralji na svojega, zapuščenega farnega patrona sv. Mihaela na Črešnjevcu; kjer so mu tamošnji liberalci zid okolo cerkve porušili in ne, da bi stanovanje za neobhodno potrebnega cerkvenega služabnika postavili, so še kamenje prodali, da mora sedaj mežnar stanovanje plačevati.

Eden v imenu več farmanov.

Iz Trbovelj. (Sv. misijon.) Redko pa veliko veselje so v kratkem Trbovčani imeli. Od 3. do 13. sušca je bil namreč v Trbovljah sv. misijon po veleč. oo. jezuitih Doljaku, Kosu, in Sajevcu. Takega veselja nismo še včakali,

pa ga tudi ne bomo, se glasi zdaj po župniji. Ko je bil sv. misijon poprejšnjo nedeljo v cerkvi oznanjen, lotil se je neki strah mnogo župljanov. kakor da bi se bližal dan sodbe. Med raznimi občutljivi so začetek sv. misijona pričakovali. Ko so pa zaslišali nekoliko pridig, so se hitro vsi pomirili, vsem so se gg. misijonarji prikupili ter si njih srca odprli. Vsak dan je bilo več poslušalcev in k sklepu sv. misijona je bilo toliko ljudstva v Trbovljah, kakor ga še ni bilo, kar Trbovska cerkev stoji in ga menda tudi ne bo. Obhajanih je bilo okoli 4200 ljudi; vseh obhajancev šteje Trbovska fara čez 5000, pa vsi niso mogli sv. zakramentov prejeti, kajti mnogo knapov je moralo delati in se torej niso mogli sv. misijona vdeležiti. „Oh kako lepa in sveta je bila ta pobožnost!“ govori se zdaj v Trbovljah. kako hvaležni so zdaj ljudje Bogu, da jim je bil naklonil milost sv. misijona. Potreba ga je bila večja, kakor si more kdo misliti. Bog naj ohrani gosp. misijonarje še mnogo let zdravih in naj pošlje mnogo enakih delalcev v misijonski vinograd, Trbovčanom pa naj podeli milost stanovitnosti!

Iz Celja. (Mili darovi.) Kat. podpor-nemu društvu v Celju so darovali, oziroma let-nino odrajtali: Po 20 gld.: Prevzv. in prem. knez in škof Jakob Maksimilijan, slavna Ma-kolska posojilnica. 200 gld.: volilo po rajni Ani Dimec. Po 100 gld.: Sl. celjska posojilnica, neimenovan po č. g. Gregoriju Jenič, gvardi-janu v celjskem kapuc. samostanu. 40 gld.: g. Zohar Marija, km. hči v Teharjih. 25 gld. č. g. Šimon Černoša, župnik v Pišecah. 15 gld.: a conto g. Vrečko-vega poslednjega sporočila. 12 gld.: sl. župnija Rečica za sv. leto po č. g. župn. M. Krtina. Po 5 gld.: čč. gg.: Ferenčak Franc, župnik v Vojniku, Majcen Ferd, prof. na Ptujem, Dr. Mlakar Ivan, prof. bogoslovja. Škrbec Martin, vikar v Konjicah, g. Sevšek Ana, gospa Vrinovec Liza v Celji; župnija sv. Fran-čišek v Savinjski dolini. Po 4 gld.: gospa žl. Aubinger Fani, p. n. Franc in Pavla Friedrich. Štampe Liza, sl. zagorska župnija (4 gld. 85 kr.) Po 3 gld.: čč. gg.: Bratuša Alojzij, kaplan v Rajhenburgu. Dr. Pajek Jožef, prof. v Mariboru, Pleteršnik Maks, c. kr. profesor v Ljubljani, Presečnik Gregor, kaplan v Poličanah, Roštohar Jože, kaplan v Šmarji, Dr. Serneč Josip, od-vetnik, Tavčar I., župnik v Lešah, Žigan Julij, c. kr. poštar na Polzeli, sl. župnija Sromelska. Po 2 gld.: čč. gg.: Bouha Janez, priv. uradu. v Celji, Dečko Ivan, drd., Dimec Ana, posest-nica, Hočevyar Milan, trgovec, Janžek Edvard, župnik v Šmarjeti, Jarc, župnik v Dolu pri Ljubljani, Jezernik Jožef (grenadir), Kreft Alojzij, župnik na Kalobji. Leber Marija, pos. v Celji, Lipovšek Marija, Matič Jožef, trgovec,

Marovt Liza, Matoh Jožef, župnik v Galiciji, Podhostnik Andrej, kaplan v Mozirji, Reich Anton, c. kr. oficial pri dež. blag., Rudl Jozefa, Šef Franc, organist mestne fare v Celji, Skuhala Peter, župnik pri Veliki nedelji, Stegenšek Janez, posestnik v Celji, Štuler Jozefa, Urek Andrej, župnik na Polzeli. Bog plati vsem!

Iz Vuzenice. (Črna nedelja.) Gledé javne prošnje vlč. g. J. V. izjavljene v cerk-veni prilogi štv. 142 dne 7. aprila t. l., se po-častujem naznaniti, da je 5. nedelja v postu med Slovenci sploh le ko tiha nedelja znana, ko črna pa povsod pri Nemcih. Jaz sem po raznih slovenskih krajih pastiroval, pa nikjer nisem slišal o črni, pač pa o tihi nedelji. Pa-stiroval sem pa tudi po nemških krajih, v ko-jih sem slišal sicer besedo: „Schwarzer Sonn-tag“, nikjer pa ne: „Stiller Sonntag“. Odkod izhaja ime „tiha nedelja“, vsak Slovenec dobro vé: morebiti pa ne, odkod „črna nedelja“. Pred kakimi 10 leti sem v nekem nemškem katoliš-kem listu čital o „črni nedelji“ naslednje: „Peta nedelja v postu se imenuje črna nedelja. Od-kod? Sveta mati cerkev jame to nedeljo bolj marljivo nad Kristusovim trpljenjem žalovati in to svojo žalost raznovrstno tudi na zunanje kazati. Nje verni otroci so dobro razumeli ža-lovanje svoje matere. V znamenje, da sočutijo nje presrečno žalovanje nad trpljenjem in smrtjo njenega nebeškega ženina, so to nedeljo oblekli črna oblačila. In odtodi izvira ime „črna ne-delja“. Kakor bral, tako sporočil.

Tomaž Mraz, nadžupnik.

Raznoterosti.

(Poduk za sv. birmo.) Te dni izide v tiskarni sv. Cirila „Kratek poduk za sv. birmo“. Posnet je iz „Duh. vrteca“ in stane iztis 12 kr.

(Drag rokopis.) V Parizu so prodali te dni „življenje Jezusovo“, kakor ga je bil Filip, vojvoda burgundski v 15. stoletju spisal ali bolje bi se reklo, zmalal. Črke so v raznih barvah in vrhu tega je še 16 podobice v buk-vah. Dobili so za nje 10.500 fr. ali blizu 5000 fl.

(Kmet-romar.) V Almu na Solnogra-škem je dne 3. aprila t. l. umrl kmet v jirha-čah in plavih nogavicah, J. Eder. Mož je bil v Jeruzalemu, dvakrat v Rimu in lani tudi v Lurdu. Prvo božjo pot je sam popisal in jo tudi v kapeli, katero si je postavil, najimenit-niše reči sam narisal na steno. Premoženja pa je še precej zapustil.

(Za orgljarje.) Znani skladatelj, gosp. Danilo Fajgelj je izdal „12 prediger za orglje ali harmonij po motivih pesnij iz Cecilije“. Do-biva se pri Blasnikovih naslednikih v Ljub-ljani zvezek po 50 kr.